
ФОТИНОВО

Фотиново е село в Южна България. То се намира в община Батак, Област Пазарджик. Разположено е източно от „Баташки снежник” и Фотинска скала, на двата бряга на Фотинска река. По-голямата му част е на слънчевия склон от левия бряг на реката. с. Фотиново се намира на 6 км източно от ГС „Борово”, което се намира в местността „Вълча поляна” („Куртлоджа”). На 10 км от Фотиново е село Нова Махала, на 20 км – гр. Батак и на 50 км – гр. Пазарджик. На изток граничи с яз. „Антонивановци”, на юг – със село Селча и на север – със село Равногор. Село Фотиново е сгушено в пазвите на зелените борови гори, била и върхове, които някога са огласяни от чановете на хиляди овце и кози, стотици говеда и коне. В по-ново време, районът му е известен с елитните фотински картофи и племенни стада, с ароматните и вкусни ягоди, малини, боровинки и горски гъби. Чистият му боров въздух, бистроструйни води и други природни богатства привличат стотици любители и обитатели на гората във вилната зона край „Куртлоджа” и горските участъци в „Кьошка” и „Борово” за отдих и почивка, и събиране на диворастящи плодове и гъби. Селото е разположено на здрав полустръмен терен с югоизточно изложение, защитено от северните зли бури и студени ветрове. По-голямата му част е на слънчевия склон от левия бряг на Фотинска река. Състои се от Долна, Отсрещна, Средна и Горна махали. Новият му център пред Младежкия дом е на 1100 м н.в., добре разположен и благоустроен за търговския обмен и за увеселенията на всички селски тържества, приличащ с каменните му стълби на старинната ни столица – Велико Търново. Село Фотиново отстои на 6 км източно от ДЛС „Борово”, на 10 км от Нова махала и на 20 км от Батак, на 30 км южно от Пещера, 37 км от Брацигово, 50 км от гр. Пазарджик, на 40 км северно от Девин, на 60 км северозападно от Широка лъка, 80 км от Смолян, 75 км югозападно от Пловдив и 175 км от София. Землището граничи на изток с яз. „Антонивановци”, разположен в коритото на р. Вълча на 3 ч., на юг със с. Селча на 2 ч. и на север със с. Равногор на 3 часа. Край селото се намира така нареченият и неповторим по своята хубост Фотински водопад, който се състои от три пада. Първият е с 6-7 м височина, вторият, който е най-висок – 17-18 м, и третият – 5-6 м. В основата на първия пад се е образувал казан с диаметър около 5-6 м, а във втория пад – с 4-5 м в диаметър. Общата височина на водопада е около 30 м, разположен на 900 м н.в. Далеч на изток се откроява красива панорама от Родопската верига на Чернатица и върховете Модър, Персенк и Снежанка с телевизионната ѝ кула. Под селото скалите са надвиснали една над друга, а в ниското водата се пени и стремглаво се спуща по водоскоците като същинска малка водна каскада. По-забележителни върхове около селото са: Санджака, Калето, Чаталкая, Черни връх, Беймандра, Могилата и др. На запад се очертават билата на Западните Родопи, Рила и Пирин, които се виждат от околоръстните височини. Най-високият връх е Баташки снежник (Карлъка) с 2080 м н.в. Климатът е умерено студен. Мъглите са рядко явление. Те се появяват предимно след дъждове, но времетраенето им е по за два-три часа. Пролетта е свежа и топла, най-силно изразена през април-май. Зимата е продължителна, но сняг се задържа за по-дълго в усойните места. Лятото е умерено топло. Селото се споменава

в османски списък на хората, натоварени да събират овце за султанския двор от 1576 година. Посочени са жителите Хюсеин, син на Абдуллах и Осман, син на Халил, натоварени да събират съответно 50 и 35 овце. Следи от стари селища има в местностите „Карчуна“, „Карвеник“, „Селище“, „Крегня“, „Балдуй“ и др. При обработка на земите преди 50-60 год. по тези места са намирани глинени съдове, малки и големи гърнета за съхранение на жито и други продукти. Според предание, селището в „Карчуна“ го е споходила чумата през XVIII в., пренесена посредством търговията с животни от Одрин, Цариград и Анадола, поради което изчезва като населено място. Селището Карвеник, е използвало водите на Пералишкото дере, откъдето е и името на местността „Пералища“, за пране на дрехи и черги заедно с махалите в Уселя и Клисаташи, където се намират останки от стари зидове на малка църква. То е изчезнало от споходила го чума или пък се е изселило по време на помохамеданчването на местното население. Има легенда, че то заедно с махалите е пострадало от голямо кръвопролитие през тежките времена на османското владичество, откъдето е останало и името Карвеник. В местността „Селището“, източно от Фотиново, при обработката на нивите от новодошлите преселници-християни от селата Равногор и Върбово са намирани стари гробове. В местностите „Крегня“ и „Балдуй“, като малки някогашни села, се намират също останки от зидове на параклиси. Тези селища са охранявани през времето на Първото българско царство от „Калето“ – крепост, която е на 300 м от Крегня и на 3 км от Фотиново. Тези селища не е известно как са изчезнали, но преданията насочват към времето на масовите помохамеданчвания в Родопите. Други предложения сочат, че жителите им са се преселили във Фотиново през „чумавите години“, за да използват голямата и пълноводна река като предпазна мярка срещу страшната болест. Най-стари обитатели на този край са били траките и славяните. Местното население са християни и мюсюлмани. Населението във Фотиново е смесено. Общият брой на жителите е около 900 от тях около 600 са мюсюлмани, останалите – християни. До началото на 20 век във Фотиново е имало няколко християнски рода, които постепенно са се преселили от съседните села Равногор, Върбово и Селча. Природна забележителност край село Фотиново е крепостта „Калето“. Тя се е издигала на връх Калето в подножието на вр. Санджака, на 300 м западно от местността „Горна Крегня“ и на 3 км от Фотиново. Не е изолирано крепостно съоръжение, а е част от останалата охранителна система в Родопите. Крепостта заема 5 декара площ във формата на многоъгълник, чиито стени са дебели от 3 м каменна зидария и са високи над 3-4 м, запазени откъм източната им страна преди 70-80 години. Описание за нея има във в. „Септемврийско знаме“ бр. 117 от 1983 год., направено от Иван Арабов, фотински зет. Има публикувани материали за нея и в „Известия на БАН“ от 1928-1929 год. Язовир „Антонивановци“ е разположен в коритото на р. Въча на 3 ч. от Фотиново.
